Rapportnr. 2008-24

Quickscan Flora- en Faunawet

Locatie Middenlaan, Doorn

H. M. J. de Rooij

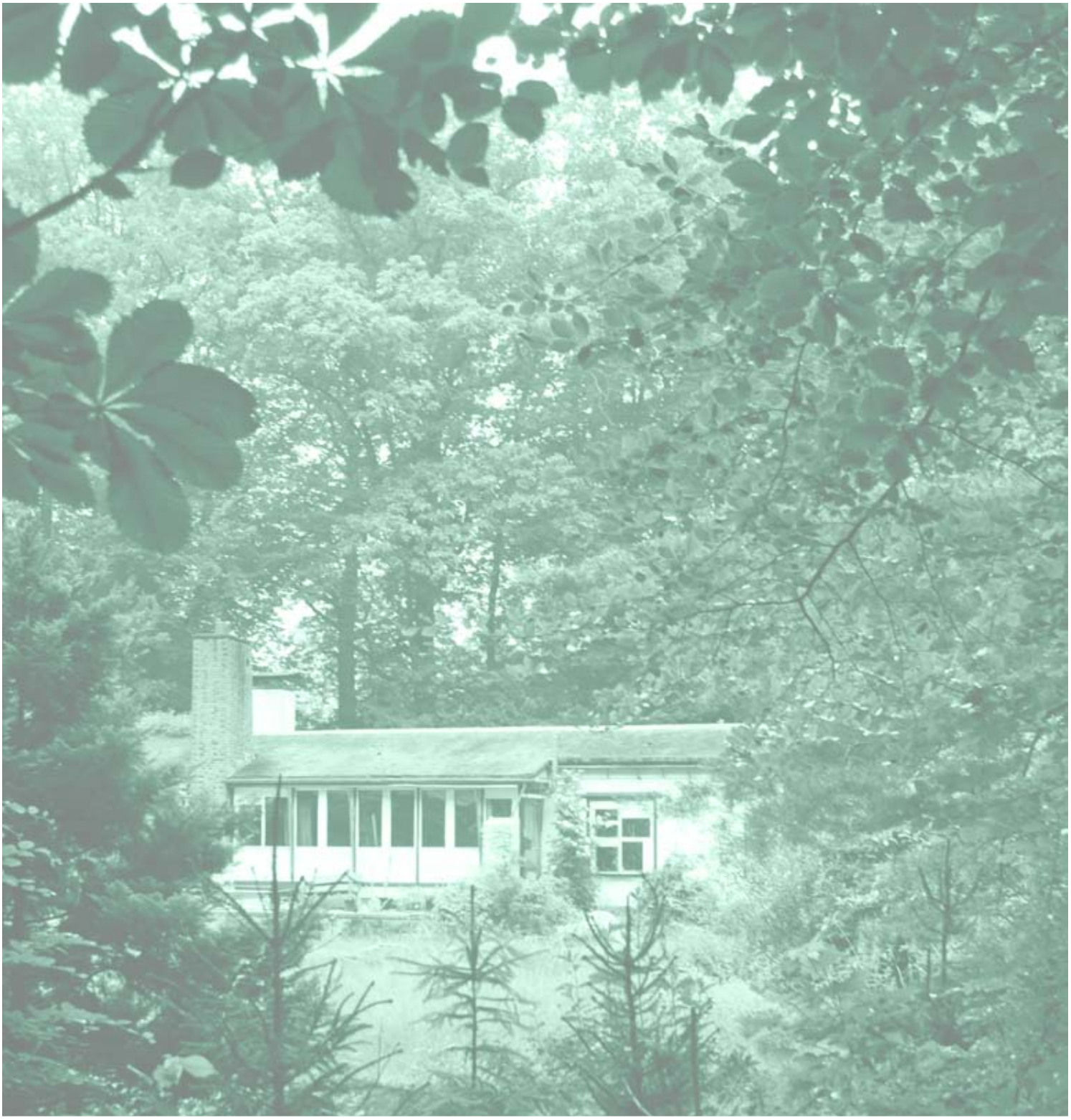

Grootjans & De Rooij
Ecologisch advies voor de groene ruimte
ontwikkeling, beheer en restauratie

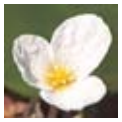

Quickscan Flora- en Faunawet

Locatie Middenlaan , Doorn

Auteur(s):
H. M. J. de Rooij

Rapportnr:
2008-24

Opdrachtgever:
Geofox Lexmond bv
Postbus 221
7570 AE Oldenzaal

Contactpersoon:
Robin Schoemaker

Uitgave:
Bilthoven, juni 2008

Referentie:
De Rooij, H.M.J., 2008. Quickscan Flora- en Faunawet. Locatie Middenlaan, Doorn. Grootjans & De Rooij, ecologisch advies voor de groene ruimte, Bilthoven.

Disclaimer:
Grootjans & De Rooij v.o.f. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Grootjans & De Rooij v.o.f.; de opdrachtgever vrijwaart Grootjans & De Rooij v.o.f. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Samenvatting

Naar aanleiding van geplande sloop en bouwwerkzaamheden op de locatie aan de Oude Kol te Leersum (gemeente Utrechtse Heuvelrug) is er een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en Faunawet.

Voor de quickscan is een veldbezoek afgelegd waarbij gelet is op het voorkomen van beschermde dier- en/of plantensoorten en de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten.

Hieronder staan de belangrijkste conclusies die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen:

- De natuurwaarde van het gebied is boven gemiddeld maar niet waardevol.
- Het is zeker dat er in het gebied broedvogels voorkomen. Het betreft echter algemene soorten zonder speciale beschermingsstatus. Uitvoering van de werkzaamheden buiten de broedperiode (15 maart – 15 juli) voorkomt verstoring van de aanwezige broedvogels.
- In het onderzoeksgebied komen mogelijk een aantal soorten beschermde zoogdieren voor. Deze soorten zijn echter opgenomen in de tabel met soorten waarvoor een algemene vrijstelling wordt verleend. Deze vrijstelling gaat alleen op als de activiteiten zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling. In het geval waar dit onderzoek betrekking op heeft is dat het geval.
- Indien aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, is het voor de realisatie van de herinrichting van het plangebied niet noodzakelijk ontheffingen aan te vragen in het kader van artikel 75 van de Flora- en Faunawet.
- De geplande werkzaamheden zullen geen negatieve gevolgen veroorzaken voor nabij gelegen speciale beschermingszones in het kader van Natura2000.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Inhoudsopgave **5**

1. Inleiding **7**

1.1 Onderzoeksgebied 7

1.2 Aanleiding 8

1.3 Doelstelling 8

1.4 Leeswijzer 8

2. Wettelijke kader **9**

2.1 Flora- en Faunawet 9

2.2 Vogel- en Habitatrichtlijn 11

3. Werkwijze **13**

3.1 Habitatanalyse 13

3.2 Beschermde soorten 13

3.3 Status van het gebied 13

4. Resultaten **15**

4.1 Huidige natuurwaarden 15

4.2 Beschermde soorten 15

4.3 Speciale beschermingszones 18

4.4 Mogelijke effecten 18

5. Conclusies **19**

Geraadpleegde bronnen **21**

Bijlagen **23**

1. Inleiding

In dit rapport wordt een ecologisch onderzoek beschreven naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten op een locatie aan de Middenlaan te Doorn (gemeente Utrechtse Heuvelrug).

1.1 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de kern bebouwde kom van Doorn (figuur 1.1). In het onderzoeksgebied is een woonhuis aanwezig en bestaat verder grotendeels uit tuin. Het gebied wordt aan drie zijden omgeven door overige bebouwing en tuinen en grenst aan één kant aan de Dorpsstraat/Driebergsestraatweg.

Figuur 1.1:
Locatie van het onderzoeksgebied.

1.2 Aanleiding

Door een voorgenomen herinrichting van de planlocatie zal de situatie in het gebied veranderen. Ten bate van een ruimtelijke onderbouwing van het plangebied is onderzoek noodzakelijk naar in het gebied voorkomende flora en fauna.

1.3 Doelstelling

Het doel van het onderzoek was het vaststellen van de aanwezigheid van binnen de Flora- en Faunawet beschermde dier- en/of plantensoorten in het plangebied. Aan de hand van deze resultaten worden uitspraken gedaan over eventueel aan te vragen ontheffingen en verder uit te voeren onderzoek.

1.4 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk zal worden ingegaan op het wettelijke kader van het onderzoek (hoofdstuk 2). Daarna zal aangegeven worden welke werkwijze er gevolgd is (hoofdstuk 3) en wat de resultaten daarvan zijn (hoofdstuk 4). Uiteindelijk wordt alles samengevat en worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan voor eventueel verder onderzoek (hoofdstuk 5).

2. Wettelijke kader

Wat betreft de Nederlandse (natuur-)wetgeving zijn in het kader van dit project zowel de Flora- en Faunawet als de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn van belang. Deze worden hieronder verder toegelicht.

2.1 Flora- en Faunawet

Sinds 1 april 2002 is in Nederland de Flora- en Faunawet (Anonymous, 2005) van kracht. In deze wet, die de Vogelwet, de Jachtwet en een deel van de Natuurbeschermingswet vervangt, is de bescherming van onze planten- en diersoorten vastgelegd. Hiertoe zijn in de wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen (o.a. artikel 8 t/m 12).

In het kader van dit project zijn voornamelijk de artikelen 8, 9, 10 en 11 van belang. Het betreft dan de volgende verboden:

» Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8).

» Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9).

» Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (artikel 10).

» Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

Tot de inheemse dier- en plantensoorten worden gerekend: alle soorten zoogdieren (met uitzondering van de Bruine en Zwarte rat en de Huismuis), amfibieën en reptielen die van nature in Nederland voorkomen, alsmede alle vogelsoorten die van nature in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie en alle van nature voorkomende vissoorten, voor zover op deze soorten niet de Visserrijwet van toepassing is. Daarnaast zijn specifieke plantensoorten en andere soorten organismen (vlinders, libellen en mieren) door middel van een op de Flora- en Faunawet gebaseerde algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling als beschermd aangewezen.

Binnen de Flora- en Faunawet zijn tevens Europese verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn vastgelegd. Hiertoe is het beschermingsregime niet voor alle soorten gelijk. Soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, de vogelsoorten uit de Vogelrichtlijn en soorten aangewezen bij algemene maatregel van bestuur kennen de strengste bescherming (artikel 75, lid 5), die overeenkomt met het beschermingsregime in de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

De minister van LNV kan een ontheffing verlenen voor de in de Flora- en Faunawet opgenomen verbodsbepalingen. Voor het verkrijgen van een dergelijke ontheffing moet voor de streng beschermde soorten aan een aantal criteria worden voldaan. Voor de overige soorten geldt slechts het criterium dat geen afbreuk mag worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en).

Begin 2005 is het ontheffingenstelsel aangepast. Hiertoe zijn alle planten- en diersoorten die beschermd worden binnen de Flora- en Faunawet, ingedeeld in drie groepen. De eerste groep bevat soorten waarvoor een algemene vrijstelling geldt, indien de geplande activiteiten zijn te kwalificeren als bestendig beheer, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling. Voor een tweede groep soorten wordt een vrijstelling verleend indien de activiteiten plaatsvinden volgens een van tevoren vastgestelde gedragscode. Voor de laatste groep soorten blijft het beschermingsregime hetzelfde. Deze laatste groep bevat de strengst beschermde soorten, waaronder soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Toetsingsprocedure

Door tijdig in het planproces rekening te houden met de Flora- en Faunawet kan onnodige vertraging vermeden worden. In figuur 2.1 staat een sterk vereenvoudigde weergave van de toetsingsprocedure die doorlopen moet worden in het kader van deze wet.

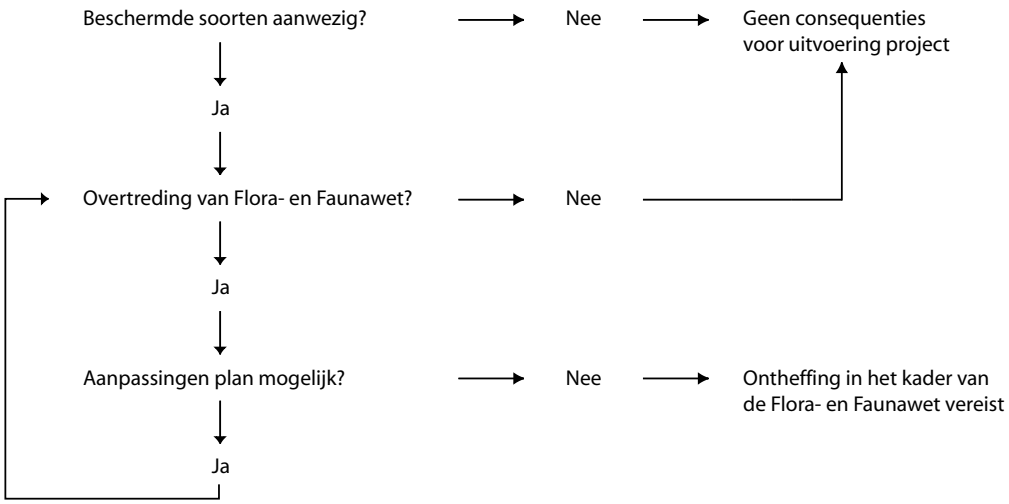

Figuur 2.1:
Sterk vereenvoudigde, schematische weergave van de toetsingsprocedure in het kader van de Flora- en Faunawet.

Als er in een plangebied beschermde planten- en/of diersoorten aanwezig zijn, wordt eerst gekeken of voor de betreffende soorten de verbodsbepalingen die opgenomen zijn in de Flora- en Faunawet, overtreden worden. Indien dat het geval is, moet er gekeken worden of het project zodanig kan worden aangepast dat de overtredingen voorkomen worden. Als dat niet mogelijk blijkt, kan worden overgegaan tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van artikel 75 van de Flora- en Faunawet. Wanneer tot het aanvragen van een ontheffing wordt overgegaan, moet alsnog zoveel mogelijk rekening met de aanwezige beschermde soorten worden gehouden. Hierbij moet dan gedacht worden aan mitigerende en/of compenserende maatregelen. Indien ook hieraan niet voldaan kan worden, is in het uiterste geval de uitvoering van het project niet toegestaan.

Bovenstaande is een vereenvoudigde weergave van de toetsingsprocedure. Zo speelt bijvoorbeeld ook het maatschappelijke belang van het project mee bij de beoordeling.

2.2 Vogel- en Habitatrichtlijn

De Europese Vogelrichtlijn is gericht op de bescherming van leefgebieden van vogelsoorten. De Europese Habitatrichtlijn is gericht op het beschermen van biodiversiteit door het instandhouden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna. Binnen zowel de Vogel- als Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen. Er geldt een afwegingskader om te beoordelen of handelingen in of nabij een speciale beschermingszone kunnen plaatsvinden, al dan niet onder speciale voorwaarden.

Naast de speciale beschermingszones is in de Habitatrichtlijn opgenomen dat bepaalde soorten strikt beschermd moeten worden. De soorten die in het kader hiervan zijn aangewezen, zijn in Nederland eveneens opgenomen in de Flora- en Faunawet.

3. Werkwijze

De werkwijze die voor dit onderzoek gevolgd is bestaat uit meerdere delen. Deze worden hieronder afzonderlijk verder toegelicht.

3.1 Habitatanalyse

In week 22 van 2008 is een veldbezoek uitgevoerd, waarbij het gehele onderzoeksgebied, beoordeeld is op de aanwezigheid van beschermde en/of bijzondere soorten. Tijdens het veldbezoek is tevens vastgesteld of het gebied geschikt is als habitat voor beschermde soorten. Uitgebreide inventarisaties van voornamelijk dieren, met bijvoorbeeld bat-detectoren of life-traps vallen buiten de doelstelling van dit onderzoek en zijn dan ook niet uitgevoerd.

3.2 Beschermde soorten

Om na te gaan of er in het plangebied beschermde planten- en/of diersoorten voorkomen, is geen gebruik gemaakt van al bestaande verspreidingsgegevens. De gegevens opgevraagd bij Natuurloket (Anonymous, 2008; bijlage I) laten zien dat voor het kilometerhok waar het plangebied binnen valt (151-449) slecht tot matig onderzocht is met uitzondering van enkele soortgroepen. Het veldbezoek geeft echter geen aanleiding om aan te nemen dat deze gegevens van belang zijn voor dit onderzoek en er zijn dus geen verdere gegevens aangevraagd.

3.3 Status van het gebied

Het bestaan van speciale beschermingszones in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in of rond het plangebied is nagegaan bij het Ministerie van LNV (Ministerie van LNV, 2008).

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit onderzoek besproken en toegelicht. De gegevens van Natuurloket waar naar verwezen wordt, zijn opgenomen in bijlage I.

4.1 Huidige natuurwaarden

De huidige natuurwaarden van het onderzoeksgebied zijn boven gemiddeld maar niet waardevol. In het plangebied zijn veel hoogopgaande bomen en struiken aanwezig die een onderkomen kunnen vormen voor vogels en kleine zoogdieren. De afwisseling van open gedeelten met gras (of moestuin) en de met bomen begroeide delen maakt het plangebied extra aantrekkelijk voor dergelijke soorten.

De ligging van het plangebied, tussen de bebouwing, maakt het echter niet erg waarschijnlijk dat er in het gebied streng beschermde soorten voorkomen.

Foto 1

4.2 Beschermde soorten

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn er geen beschermde soorten vaatplanten aangetroffen in het plangebied. De enige opvallende plant van betekenis was Gewoon vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*). Het gaat hier echter om een verwilderde tuinplant die verder weinig natuurwaarde heeft.

Foto 2

Het is niet geheel uit te sluiten dat er in het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Er zijn standplaatsen aanwezig waar Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*) gebruik van zou kunnen maken. Deze soort is voor een orchidee echter vrij algemeen en staat dan ook in tabel 1 van de Flora- en Faunawet. Dat betekent dat er voor deze soort een algemene vrijstelling geldt.

Dagvlinders

Tijdens het veldbezoek is geen enkele vlindersoort waargenomen. De huidige situatie in het plangebied geeft geen aanleiding om te veronderstellen dat het gebied gebruikt wordt door beschermde vlindersoorten.

Libellen

Tijdens het veldbezoek zijn geen libellensoorten waargenomen. Het ontbreken van open water, in het gebied geeft ook geen aanleiding om te veronderstellen dat gebied door libellen gebruikt wordt. Water is namelijk onmisbaar in de levenscyclus van libellen.

Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. Vissen zijn voor dit onderzoek dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

Amfibieën en reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn er geen reptielen en/of amfibieën in het plangebied waargenomen. De situatie in het gebied geeft ook geen aanleiding om te veronderstellen dat er beschermde reptielen- en/of amfibieënsoorten in het gebied voorkomen of van het gebied gebruik maken.

Vogels

Het is vrijwel zeker dat het plangebied bij meerdere soorten vogels in gebruik is als broedgebied. De in het gebied aanwezige bomen en struiken bieden hier meer dan voldoende mogelijkheden voor. Het gaat hier dan om algemene soorten als Huismus, Merel, Koolmees, Vink, etc.

Voor deze soorten volstaat het om de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) zodat geen nestgelegenheden verstoord worden. Als hier rekening mee gehouden wordt bij de uitvoering is er geen aanleiding tot het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet.

Foto 3

Zoogdieren

In het onderzoeksgebied zijn tijdens het veldbezoek geen zoogdieren waargenomen. Het is echter niet uit te sluiten dat er in het gebied beschermde zoogdieren voorkomen. Het betreft dan algemene soorten als Egel, Mol en diverse soorten muizen. Deze soorten zijn vrij algemeen en behoren dan ook tot de tabel 1 soorten waar een algemene vrijstelling voor geldt.

Het gebied zal vrijwel zeker ook in gebruik zijn als foerageergebied voor Vleermuizen. Het wegvallen van deze functie zal echter geen nadelige gevolgen hebben voor deze soort(en) aangezien er in de directe omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn.

In het plangebied zijn verder geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Nader onderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

4.3 Speciale beschermingszones

De meest dichtbij gelegen speciale beschermingszones in het kader van Natura2000 zijn de '*Uiterwaarden Neder-Rijn*' *en* '*Kolland & Overlangbroek*'. Deze gebieden liggen echter op een aanzienlijke afstand van het plangebied waardoor met zekerheid kan worden gesteld dat de geplande werkzaamheden geen nadelige effecten zullen veroorzaken.

4.4 Mogelijke effecten

Veranderingen in de inrichting en gebruiksfunctie van het gebied leiden niet tot negatieve effecten voor beschermde soorten. De enige verstoringen die op zouden kunnen treden betreffen broedvogels en vleermuizen. Geplande werkzaamheden kunnen daarom het best buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli) en in de winter gepland worden.

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen speciale beschermingszones in het kader van Natura2000 waar de geplande werkzaamheden een negatieve invloed op uit zouden kunnen oefenen.

5. Conclusies

Hieronder staan de conclusies van dit onderzoek samengevat:

» De natuurwaarde van het gebied is boven gemiddeld maar niet waardevol.

» Het is zeker dat er in het gebied broedvogels voorkomen. Het betreft echter algemene soorten zonder speciale beschermingsstatus. Uitvoering van de werkzaamheden buiten de broedperiode (15 maart – 15 juli) voorkomt verstoring van de aanwezige broedvogels.

» In het onderzoeksgebied komen mogelijk een aantal soorten beschermde zoogdieren voor. Deze soorten zijn echter opgenomen in de tabel met soorten waarvoor een algemene vrijstelling wordt verleend. Deze vrijstelling gaat alleen op als de activiteiten zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling. In het geval waar dit onderzoek betrekking op heeft is dat het geval.

» Indien aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, is het voor de realisatie van de herinrichting van het plangebied niet noodzakelijk ontheffingen aan te vragen in het kader van artikel 75 van de Flora- en Faunawet.

» De geplande werkzaamheden zullen geen negatieve gevolgen veroorzaken voor nabij gelegen speciale beschermingszones in het kader van Natura2000.

Geraadpleegde bronnen

Anonymous, 2005.

Wet- en Regelgeving URL: http://wetten.overheid.nl/

Anonymous, 2008.

Natuurloket. URL: http://www.natuurloket.nl

Ministerie van LNV, 2008.

Gebiedendatabase. Natura 2000 gebieden. URL: http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k

Raad van de Europese Gemeenschappen, 2004.

Habitatrichtlijn. Richtlijn 92/43/EEG van de raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. CONSLEG 1992L0043-01 /05/2004. Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.

Bijlagen

I Gegevens van Natuurloket ..... *i*

Bijlage I:

Aantal beschermde en bedreigde soorten voor kilometerhok 151-449 verkregen via Natuurloket (Anonymous, 2008).

Soortgroep	FF	FF23	H / V	RL	Volledigheid	Actualiteit
Vaatplanten	8			6	goed	1991-2006
Mossen	n.v.t.	n.v.t.	0	0	slecht	1996-2006
Korstmossen	n.v.t.	n.v.t.			niet onderzocht	1991-2006
Paddestoelen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1	slecht	1991-2006
Zoogdieren		1		1	slecht	1996-2006
Broedvogels		1		12	goed	1995-2006
Watervogels					niet onderzocht	96/97-03/04
Reptielen	0	1	0	1	goed	1992-2006
Amfibieën	3	0	0	0	matig	1992-2006
Vissen					niet onderzocht	1992-2006
Dagvlinders					redelijk	1995-2006
Nachtvlinders	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	redelijk	1980-2005
Libellen				3	goed	1992-2006
Sprinkhanen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		redelijk	1992-2006
Overige ongewervelden					slecht	1992-2006

FF: Flora- en Faunawet, tabel 1.
FF23: Flora- en Faunawet, tabellen 2 en 3.
H/V: Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn.
RL: Rode Lijst.